МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "БОЛЬШЕНУРКЕЕВСКАЯ СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА" САРМАНОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

Подписано цифровой подписью: МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "БОЛЬШЕНУРКЕЕВСКАЯ СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА" САРМАНОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
Дата: 2023.10.31 15:26:50 +03'00'

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Большенуркеевская средняя общеобразовательная школа»
Сармановского муниципального района Республики Татарстан

Рассмотрено на ШМО	Согласовано	«Утверждаю»
Руководитель ШМО	Заместитель директора по УР	Директор МБОУ «Большенуркеевская СОШ»:
_____________Махубрахманова Л.Т	__________Хайруллина Л.Н.	____________ Шайхеразиева Л.Н.
Протокол № 1 от 21.08. 2023 г.	22.08. 2023 г.	Приказ № 75 от 23.08.2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по родному (татарскому) языку для 4 класса

Принято на заседании
педагогического совета
протокол № 2 от
« 23 » августа 2023 г.

Составитель: учитель начальных классов
первой квалификационной категории
Габдрахманова Л.Р.

2023-2024 учебный год.

Пояснительная записка

Рабочая программа по родному (татарскому) языку составлена на основе следующих документов:

- Федерального закона № 273-ФЗ «Об образовании в Российской Федерации» от 29 декабря 2012 года;
- Федерального государственного образовательного стандарта начального общего образования, утвержденного приказом МО и Н РФ от 6 октября 2009 г. № 373;
- Примерная рабочая программа учебного предмета «Родной (татарский) язык» для общеобразовательных организаций с обучением на татарском языке 1-4 классы. Одобрена решением федерального учебно-методического объединения по общему образованию (протокол от 16 мая 2017 г. № 2/17).
- Учебного плана МБОУ «Большенуркеевская СОШ» Сармановского муниципального района Республики Татарстан на 2023-2024 учебный год.
- Учебный план МБОУ «Большенуркеевская СОШ» на 2023-2024 учебный год, утвержденный приказом № 75 от 23.08.2023 г.

Изучение родного языка в 4 классе предполагает достижение следующих целей:

- развитие умственных способностей учащихся, умение определять языковые мероприятия исходя из содержания общения, совершенствование навыков общения детей на родном языке;
- получение начального образования по фонетике, лексике, грамматике языка, создание навыков проверки изучаемых языковых единиц,
- формирование навыков правильного чтения и правильного письма, участие в диалогической речи , организация монологической речи; обучение построению маленьких текстов , воспитание способности к успешному общению;
- воспитание у учащихся уважения и любви к родному языку, сохранять чистоту и правильность языка, прививать интерес к изучению языка

Задача начальной школы-научить учащихся понимать и использовать его язык в соответствии с законодательством и речевыми ситуациями. Для этого необходимо развивать все виды речевой деятельности (слушать, говорить, читать и писать). В учебниках материал коммуникативно-ориентирован, а познавательная деятельность учащихся организована в форме общения.

Содержание и методика обучения направлены на решение следующих задач:

- развитие у учащихся всех видов речевой деятельности и обучение использовать язык как средство общения во всех ситуациях;
- осознанное освоение языка как средства общения и познания;
- обучение детей методам работы с текстом, книгой;
- создание связи между навыками общения и творческими способностями;
- развитие образного, логического мышления учащихся, воспитание у них навыков культуры общения.

Особенности преподавания курса, учебный уровень

Особенностью курса «Родной язык» является коммуникативно-познавательная основа, общая с курсом литературного чтения. Содержание этих двух курсов имеет ярко выраженную коммуникативно-речевую и познавательную направленность, охватывающую три аспекта изучения родного языка: систему языка, речевую деятельность и литературный текст, что обеспечивает реализацию в обучении системно-деятельностного подхода. Учебный уровень – базовый.

Программа откорректирована в соответствии с учебным планом МБОУ «Большенуркеевская СОШ», уплотнение учебного материала произошло за счет сокращения количества часов и не повлияло на содержание программы.

Примечание: в соответствии с учебным планом школы программа откорректирована по количеству часов и содержанию. На основании решения педсовета № 2 от 23.08.2023 года, приказа № 75 от 23.08. 2023 года о выполнении учебных программ, если уроки совпадают с праздниками, будут использованы часы выделенные на повторение или объединены планируемые уроки по данной теме.

Для реализации рабочей программы используется учебное издание Серия «Перспектива», Учебник И.Х.Мияссарова, К.Ф Файзрахманова «Родной язык 4 класс» издательство «Магариф-Вакыт», 2014.

Планируемые результаты учебного предмета

Название раздела	**Предметные результаты**		**Метапредметные результаты**	**Личностные результаты**
	Ученик научится	**Ученик получит возможность научится**		
Повторение пройденного в 1-3 классах	- характеристика звуков , умение составлять текст повествовательного типа; - умение различать и правильно писать слова, подчиненные и неподчиненные закону сигармонизма; правильно распределить слова по слогам, знать чередование гласных в корне; - знание правил перевода слов; умение делать фонетический анализ.	- умение находить орфограммы в слове, грамотно использовать их в написании; - умение делать морфологический анализ слова; - запись текста с изученными орфограммами; - умение выполнять синтаксический анализ простого предложения;	**Познавательные:** - формирование правил на основе различения основных знаков, использование орфограмм, относящихся к произношению и письму; --умение работать с толковым с- умение работать с научной литературой ; - умение использовать	- пробудить у учащихся интерес к изучению татарского языка, правильное отношение к окружающей жизни через язык; - формирование гражданской основы в отношении родной республики, родного края, народа, истории страны,

<table>
<tr>
<td>Слово. Словарный запас языка</td>
<td>знание понятия "лексический состав языка", значения слов;
- знание вида словарей , порядка работы с ними;
- умение правильно использовать многозначные слова в речи;
- умение использовать фразеологические выражения в речи;
- написать краткое содержание текста по заданному плану.</td>
<td>-умение определять значение слов с помощью толкового словаря;
- умение использовать омонимы в речи;
- умение строить связную речь с использованием синонимов и антонимов.</td>
<td rowspan="3">словари в качестве справочного источника;ловарём;

- анализировать, сравнивать, разбирать по группам;

-умение работать с таблицами, схемами, моделями ;

-использование знаково-символических средств представления информации;

-работа по алгоритму;

- проверка правильности выполнения задания с по-.мощью правила;

- получение дополнительной информации от партнера с помощью вопросов
Регулятивные:
- определение и уточнение цели деятельности урока, составление плана работы, работа по плану с помощью учителя;</td>
<td rowspan="3">чувства любви к своей нации;

- развитие мышления учащихся;

- достижение самооценки, самореализации ребенка.

- оказание познавательной инициативы в поддержке героев учебника;

- правильно владеть устной и письменной речью;

-осознать, что устнаяи письменная речь - показатель индивидуального уровня культуры каждого человека;

- правильное использование слов, присущих татарской разговорной литературе

- развитие</td>
</tr>
<tr>
<td>Состав слова</td>
<td>- обозначение корня, суффикса и окончания;
- классификация суффиксов;
-подбор однокоренных слов;
- определение основы слова;
- умение правильно писать сложные слова;</td>
<td>- умение составлять связанный текст без ошибок;
- умение находить и исправлять ошибки; - умение правильно писать слова на основе правил.</td>
</tr>
<tr>
<td>Части речи. Имя существительное</td>
<td>-умение различать имена собственные и нарицательные,правила правописания имён собственных;

- просклонять имена существительные по падежам, знать правописание падежных окончаний;

-указать синтаксическую</td>
<td>-правильно употреблять имена существительные в предложении;

- умение последовательно писать содержание услышанного текста по заданному плану.</td>
</tr>
</table>

	функцию имен существительных; - составлять рассказы по серии картинок, на предложенную тему, по личным впечатлениям.		-возможность выбора адекватных языковых мероприятий при решении различных коммуникативных вопросов (диалог, монолог, письменные тексты); - начало и завершение действий в требуемое время. -сотрудничество с соседом. выявление значимости изучаемого на уроке материала в изучении науки, в жизни; - взять под контроль свою деятельность, проверить правильность выполнения задания; - развитие силы воли в целях накопления сил и энергии, разрешения конфликтов и конфликтов; - определение качества и уровня выполненной работы, оценка ее успешности; - умение находить новую информацию из учебника,	самостоятельности личной ответственности за свои поступки, в том числе в информационной деятельности, на основе представлений о нравственных нормах, социальной справедливости и свободе. - рассуждать о причинах неудач своих успехов. -формирование эстетических потребностей, ценностей и чувств; - формирование навыков взаимодействия детей с друзьями, взрослыми, развитие умения находить выход из конфликтных ситуаций; -развитие этических чувств, доброжелательности и эмоционально-нравственной отзывчивости, понимания и сопереживания чувствам

			опираясь на знания, полученные на предыдущих занятиях. **Коммуникативные:** -научиться говорить свою версию; - активное использование речевых средств и средств для решения коммуникативных и познавательных задач; .- сотрудничество с соседом - доказательство своей точки зрения, умение слушать и уважать мнение одноклассников; - сотрудничество с одноклассниками; -работа с учетом мнения одноклассников при работе с классом, взаимодействие с соседом; .	других людей; - формирование навыков взаимодействия детей с друзьями, взрослыми, развитие умения находить выход из конфликтных ситуаций;

Глагол	-знание основных признаков глагола; - умение находить глаголы в предложении; -указать морфологические признаки глаголов (время, число, спряжение) - умение расличать глаголы повелительного наклонения; -изменение глаголов по лицам и числам	. -умение писать без ошибок текст с изученными орфограммами; -умение использовать антонимы и синонимы при составлении связной речи; - умение находить и исправлять ошибки; - умение провести морфологический разбор глаголов	-	. -
Имя прилагательное	- определить имена прилагательные,предложения;; - классифицировать прилагательные по смыслу;	- умение составлять связную речь с использованием различных степеней прилагательных; - провести морфологический разбор имён прилагательных;		
Местоимение	-указание личных местоимений; -склонение местоимений по падежам;	-уметь писать без ошибок, используя изученные орфографические и пунктуационные правила; -морфологический разбор местоимений;		
Числительное	-определить числительное, установить группу (	**-объяснить образование числительных,**;		

	количественное или порядковое)	умение писать без ошибок текст с числительными, изученными орфограммами;		
Наречие	- определение наречий с помощью вопросов; - классификация наречий по смыслу;	-правильно употреблять наречия в устной и письменной речи; - умение писать без ошибок текст с изученными орфограммами;		
Частицы	- установлеие сходства и различия между частицами и окончаниями;	-умение правильно писать слова на основе правил;		
Союзы	- бәйлек һәм бәйлек сүзләрне таный һәм килешләр белән куллана белү. -умение распознавать союзы и применять в устной и письменной речи;	умение писать без ошибок, используя изученные орфографические и пунктуационные правила.		
Словосочетания	- умение установить связь слов в предложении; -указать главное и зависимое слово в предложении	умение писать без ошибок, используя изученные орфографические и пунктуационные правила.		
Предложение	.-умение определить главные и второстепенные члены предложения; - умение определить распространённые и нераспространенные предложения;	- умение находить в предложении слова-обращения, правильно ставить при них знаки препинания; - применять полученные знания на практике;		

	-умение указать простые и сложные предложения, предложения с однородными членами; -постановка знаков препинания между однородными членами; - умение находить в предложенияи путем постановки вопроса из главных членов- словосочетаний;			
Речь и текст	-определение темы и главной мысли текста, озаглавить текст; - умение составлять план текста и и восстановить содержание по плану ;	- правильно использовать волшебные слова в различных ситуациях; - составлять тексты различных типов на заданную тему; - различать и использовать в речи тексты повествовательного, описательного, мыслительного характера	.	-
Повторение пройденного	-умение писать без ошибок, используя изученные орфографические и пунктуационные правила	- составить связанный текст без ошибок; - находить и исправлять ошибки; - правильно писать слова на основе правил.		

Содержание учебного материала

Название разделов	Краткое содержание	Модуль воспитательной программы « Школьный урок»	Количество часов
Повторение пройденног в 1-3 классах	Звуки и буквы. Их классификация. Звуко-буквенный анализ. Закон сингармонизма на татарском языке. Виды слогов.. Сочинение по летним воспоминаниям. Входной диктант.	-установление доверительных отношений между педагогическим работником и его обучающимися; -побуждение обучающихся соблюдать на уроке общепринятые нормы поведения, правила общения со старшими (педагогическими работниками) и сверстниками (обучающимися), принципы учебной дисциплины и самоорганизации	**8**
Слово.Словарный состав языка.	Лексическое значение слова. Заимствованные слова. Однокоренные и многозначные слова. Устойчивые словосочетания.Омонимы. Синонимы. Антонимы. Сведения о лексикографии . Обучение навыкам использования словарей. Изложение "Осина". Тест.	-применение на уроке интерактивных форм работы с обучающимися: групповой работы или работы в парах, которые учат обучающихся командной работе и взаимодействию с другими обучающимися;	**8**
Состав слова	Корень и окончание.Словообразовательные суффиксы. Словообразовательные формообразующие суффиксы.Сложные слова. Их правописание. Анализ состава слова. Сочинение по картине. Контрольный диктант.	-привлечение внимания обучающихся к ценностному аспекту изучаемых на уроках явлений, организация их работы с получаемой на уроке социально значимой информацией – инициирование ее	**11**

		обсуждения, высказывания обучающимися своего мнения по ее поводу, выработки своего к ней отношения;	
Части речи. Имя существительное.	Собственные и нарицательные имена существительные.Единственное и мнжественное число имён существительных.Склонение имён существительных по падежам.Правописание падежных окончаний.Употребление имён существительных с союзами.Изложение “Хайдар спас”	-включение в урок игровых процедур, которые помогают поддержать мотивацию обучающихся к получению знаний, налаживанию позитивных межличностных отношений в классе, помогают установлению доброжелательной атмосферы во время урока;	**8**
Глагол	Подгруппы глаголов.Изменение глаголов по лицам и числам.Синтаксическая функция глагола.Употребление в тексте глаголов – синонимов глаголов-антонимов.Глаголы повелительного наклонения.Контрольный диктант на I полугодие. Тест.	-применение на уроке интерактивных форм работы с обучающимися: интеллектуальных игр, стимулирующих познавательную мотивацию обучающихся; групповой работы или работы в парах, которые учат обучающихся командной работе и взаимодействию с другими обучающимися;	**13**
Имя прилагательное	Степени прилагательных.Образование, правописание и употребление прилагательных разных	-включение в урок игровых процедур, которые помогают поддержать мотивацию обучающихся к получению знаний, налаживанию позитивных межличностных	**7**

	степеней.Синтаксическая функция имён прилагательных.Прилагательные-антонимы и прилагательные—синонимы.Сочинение “ Ёжик”.Тест	отношений в классе, помогают установлению доброжелательной атмосферы во время урока;	
Местоимение.	Изменение местоимений по падежам.Сочетание местоимений с союзами .Синтаксичечская функция местоимений.Вопросительные местоимения.Объяснительный диктант ” Его все любят” .Тест.	-применение на уроке интерактивных форм работы с обучающимися: интеллектуальных игр, стимулирующих познавательную мотивацию обучающихся; групповой работы или работы в парах, которые учат обучающихся командной работе и взаимодействию с другими обучающимися	**6**
Имя числительное.	Понятие об именах числительных.Порядковые и количественные имена числительные. Тест.Предупредительный диктант.	-включение в урок игровых процедур, которые помогают поддержать мотивацию обучающихся к получению знаний, налаживанию позитивных межличностных отношений в классе, помогают установлению доброжелательной атмосферы во время урока;	**6**
Наречие	Понятие о наречии.Наречия активного употребления, их правописаие.Группы наречий по значению.Использование местоимений в предложении. Изложение “ Сова.Курица.Охотник”	-применение на уроке интерактивных форм работы с обучающимися: групповой работы или работы в парах, которые учат обучающихся командной работе и взаимодействию с другими обучающимися;	**5**
Частицы	Роль частиц в речи – выражения смысла, чувств, утверждения, отрицания.Употребление частиц в соответствии с ситуацией общения и целью	-установление доверительных отношений между педагогическим работником и его обучающимися;	**2**

	речи.		
Союзы	Наблюдения употребления союзов с именами существительными и местоимениями в разных падежах.Употребление союзов в речи.Диктант с грамматическим заданием “Сердце матери”	-использование воспитательных возможностей содержания учебного предмета через демонстрацию обучающимся примеров ответственного, гражданского поведения, проявления человеколюбия и добросердечности, через подбор соответствующих текстов для чтения, задач для решения, проблемных ситуаций для обсуждения в классе;	**4**
Словосочетание.	Словосочетание.Связь слов в словосочетании.	-включение в урок игровых процедур, которые помогают поддержать мотивацию обучающихся к получению знаний, налаживанию позитивных межличностных отношений в классе, помогают установлению доброжелательной атмосферы во время урока;	**2**
Предложение	Главные и второстепенные члены предложения.Распространенные и нераспространенные педложения.Однородные члены предложения.Слова-обращения в предложении.Простые и сложные предложения. Изложение “ Маленький пчеловод”.Тест.	-применение на уроке интерактивных форм работы с обучающимися: групповой работы или работы в парах, которые учат обучающихся командной работе и взаимодействию с другими обучающимися;	**10**
Речь и текст.	Текст.Тема текста.Основная мысль.Части текста, связь между ними.Типы текста.Текст-повествование, текст-описание, текст-рассуждение, их строение.Подробный и	включение в урок игровых процедур, которые помогают поддержать мотивацию обучающихся к получению знаний, налаживанию позитивных межличностных	**8**

	краткий пересказ содержания текста.Составление текстов.Речевая этика.Сочинение “Природа нашего села”	отношений в классе, помогают установлению доброжелательной атмосферы во время урока;	
Повторение пройденного за год.	Повторение пройденного за год. Контрольный диктант . Тест.	-организация шефства мотивированных и эрудированных обучающихся над их неуспевающими одноклассниками, дающего обучающимся социально значимый опыт сотрудничества и взаимной помощи;	**4**

Аңлатма язуы

4 сыйныфка татар теленнән эш программасы түбәндәге документларга нигезләнеп төзелде:

1.Россия Федерациясенең “Мәгариф турында” гы Законы (Федералный Закон от 29.12.2012 273-ФЗ “ Об образовании в Российской Федерации”Т)

2.Татарстан Республикасының “Мәгариф турында”гы Законы (Закон Республики Татарстан “ Об образовании” №68-ЗРТ от 22 июдя 2013 года, статья 8)

3. 06.10.2009 нчы елда РФ Мәгариф һәм Фән министрлыгы тарафыннан расланган “Гомуми башлангыч белем бирү федераль дәүләт стандартын гамәлгә кертү” турындагы боерыгына (Приказ №373);

4. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы МБГББУ “Зур Нөркәй урта гомуми белем бирү мәктәбе”нең 2023-2024 нче уку елына укыту планына

4 нче сыйныфта татар телен өйрәнү түбәндәге **максатларг**а ирешүне күздә тота:

- Укучыларның фикерләү сәләтен үстерү, тел чараларын аралашуның эчтәлегеннән чыгып билгели белү, балаларның ана телендә аралашу күнекмәләрен камилләштерү;
- Телнең фонетика, лексика, грамматикасы буенча башлангыч белем алу, өйрәнелә торган тел берәмлекләрен тикшерә белү күнекмәләрен булдыру,
- Дөрес уку һәм дөрес язу күнекмәләрен булдыру, диалогик сөйләмдә катнашу, гадирәк итеп төзелгән монологик сөйләм оештыру; , тасфирлама, хикәяләү, фикер йөртү төрендәге кечкенә текстлар төзергә өйрәтү, уңышлы аралашу сәләте тәрбияләү;
- Укучыларда ана теленә хөрмәт һәм ярату тәрбияләү, телнең чисталыгын, дөреслеген саклау, тел өйрәнүгә кызыксыну өйрәтү

Башлангыч мәктәпнең бурычы – укучыларны ана телен төшенеп, аңлап, закончалыкларына таянып һәм сөйләм ситуацияләренә туры китереп кулланырга өйрәтү. Моның өчен сөйләм эшчәнлегенең барлык төрләрен дә (тыңлау, сөйләү, уку һәм язу) үстерергә кирәк. Дәреслекләрдә материал коммуникатив юнәлешле итеп, ә укучыларның танып белү эшчәнлеге аралашу формасында оештырыла.

Укытуның эчтәлеге һәм методикасы түбәндәге **бурычларны** хәл итүгә юнәлтелә:

-укучыларда сөйләм эшчәнлегенең барлык төрләрен үстерү һәм телне аралашу чарасы буларак барлык ситуацияләрдә кулланырга өйрәтү;
-аралашу һәм танып белү чарасы булган телне аңлы үзләштерүгә ирешү;
-балаларны текст, китап белән эш итү алымнарына өйрәтү;
-аралашу осталыгы һәм иҗади сәләт арасында бәйләнеш булдыру;
-укучыларның образлы, логик фикерләвен үстерү, аларда аралашу культурасы күнекмәләре тәрбияләү.

Татар телен укыту үзенчәлекләре.
Эш программасы дәүләт белем бирү стандартының предмет темалары эчтәлеген конкретлаштыра, курсның бүлек һәм темалар буенча укыту сәгатен билгели, ТРның гомум белем бирү учреждениеләренең Базис уку планы буенча төзелгән МБГББУ “Зур Нөркәй урта гомуми белем бирү мәктәбе”нең 4 нче класслар өчен 2023-2024 нче уку елы планы буенча 102 сәгатькә бүленеп, атнага 3 сәгать исәбеннән төзелде.

Искәрмә: Татар теле фәне дәресләре бәйрәм көннәренә туры килү сәбәпле, бу көннәрне үтеләсе дәрес материаллары кабатлау өчен бирелгән сәгатьләрне, охшаш темаларны берләштерү хисабына укытыла.(педсовет № 2, 23 .08 2023 карары һәм приказ № 75, 23. 08. 2023 нигезендә)

Татар теленнән тематик план Татарстан Республикасы Мәгариф министрлыгы тарафыннан рөхсәт ителгән дәреслек И.Х.Мияссарова, К.Ф Фәйзрахманова нигезендә төзелде .

Татар теле фәне белем бирү өлкәсенең филология тармагына карый.

Фәнне өйрәнүнең көтелгән нәтиҗәләре

Бүлек исеме	**Предмет нәтиҗәләре**		**Метапредмет нәтиҗәләре**	**Шәхси нәтиҗәләр**
	укучы өйрәнәчәк	**укучы өйрәнергә мөмкинлек алачак**		
1-3 сыйныфларда үткәннәрне кабатлау.	- авазларга характеристика бирү , хикәяләү тибындагы текст	- сүздә орфограммаларны таба белү, язуда дөрес куллана белү; - сүзгә морфологик анализ ясый белү;	ТБУУГ: - төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә	- белү-белмәү чикләрен чамалау; - укучыларда татар телен өйрәнүгә кызыксыну,

	төзи белү; - сигармонизм законына буйсынган һәм буйсынмаган сүзләрне аера белү һәм дөрес итеп яза белү; - хикәяләү тибындагы текст төзи белү; - сүзләрне дөрес итеп иҗекләргә бүлә, тамырда авазлар чиратлашуын белү; - сүзләрне юлдан-юлга күчерү кагыйдәләрен белү; Фонетик анализ ясый белү.	- өйрәнгән орфограммалар кергән текстны ишетеп язу; - гади җөмләгә синтаксик анализ ясый белү; - фонетик анализ ясый белү	формалаштыру, әйтелеш һәм язылышка караган орфограммаларны куллану, сүзләрне иҗеккә бүлү, юлдан-юлга күчерү"Аңлатмалы сүзлек", "Дөрес яз" "Дөрес әйт"сүзлеге белән эш. РУУГ: - гамәлләрне таләп ителгән вакытта башлау һәм тәмамлау. КУУГ: - күршең белән хезмәттәшлек итү.	омтылыш уяту; -тел аша әйләнә-тирә тормышка игътибар, дөрес мөнәсәбәт булдыру; -укучыларның фикерләү сәләтен үстерү; -баланың үзенә һәм башкаларга бәя бирүенә, үз-үзен тәрбияләвенә ирешү.
Сүз. Телнең сүзлек байлыгы	- телнең лексик составы" төшенчәсен, сүзләрнең мәгънәләрен аңлата белү; - сүзлекләрнең төрен , алар белән эшләү тәртибен белү; - күп мәгънәле сүзләрне сөйләмдә дөрес куллана белү; - фразеологик әйтелмәләрне сөйләмдә куллана белү; - бирелгән план буенча текстның кыскача	- аңлатмалы сүзлек ярдәмендә сүзләрнең мәгънәләрен ачыклый белү; - омонимнарны сөйләмдә куллана белү; - синоним һәм антонимнар кулланып бәйләнешле сөйләм төзи белү.	ТБУУГ - фәнни әдәбият белән эшли **,** үзеңнең күзәтүләреңне язмача билгели белү -аңлатмалы сүзлек белән эш; - сүзлекләрне белешмә чыганагы итеп куллана белү; - сүзлек белән эшли; алынма сүзләрне, синоним, антоним исем, сыйфат фигыльләрне, омонимнарны текстта таный һәм сөйләмдә куллана; сүзнең төп һәм күчерелмә мәгънәләрен билгели;	- дәреслек геройларына ярдәм итүдә танып-белү инициативасы күрсәтү; - алган белемнәрне кулланып, эзлекле рәвештә эчтәлекне бирә, изложение язу; -дөрес телдән һәм язма сөйләмгә ия булуның һәр кешенең индивидуаль культура дәрәҗәсенең

	эчтәлеген яза белү.		- рәсем һәм план буенча биремнәр үтәү. РУУГ: - гамәлләрне таләп ителгән вакытта башлау һәм тәмамлау. КУУГ: - күршең белән хезмәттәшлек итү	күрсәткече икәнен аңлату; **-татар сөйләм әдәбенә хас булган сүзләрне дөрес куллану (танышканда, саубуллашканда, табын артында утырганда, рәхмәт әйткәндә, мөрәҗәгать иткәндә, гафу үтенгәндә, тәбрикләгәндә һ.б. очракларда).**
Сүз төзелеше	- тамыр һәм кушымчаны аеру; - кушымчаларның төрен билгеләү төрләндергеч һәм ясагыч кушымчаларны аера белү; - сүзнең нигезен билгели белү; -кушма сүзләрнең ясалышын, дөрес язылышын белү; - парлы сүзләрнең ясалышын, дөрес язылышын белү - тезмә сүзләрнең ясалышын, дөрес язылышын белү.	- бәйләнешле текст төзи белү өйрәнелгән орфограммалар кергән текстны хатасыз итеп яза белү; - хаталарны таба һәм төзәтә белү; - кагыйдәләргә нигезләнеп сүзләрнең дөрес язылышын аңлата белү.	ТБУУГ: - ясагыч һәм бәйләгеч кушымчаларны; тамыр, кушма, парлы сүзләрнең ясалышын, кушымчаларны кисәкчәләрдән аера белергә сүз ясагыч кушымчаларны аера; - сүзләрне төзелеше ягыннан тикшерү, кушымчаның төрен билгели; тамыр, ясалма, кушма, парлы сүзләрне, тезмә сүзләрне аерып күрсәтә, сөйләмдә куллана, дөрес яза төрләндергеч һәм сүз ясагыч кушымчаларны аеру; РУУГ:	- дәреслек геройларына ярдәм итүдә танып-белү инициативасы күрсәтү; - үз мөмкинлекләреңне, белү-белмәү чикләрен чамалау; - үз уңышларың уңышсызлыкларың сәбәпләре турында фикер йөртү.

			- кагыйдә ярдәмендә бирем үтәлешенең дөреслеген тикшерү; - кагыйдә, алгоритм ярдәмендә бирем үтәлешенең дөреслеген тикшерү; - гамәлләрне таләп ителгән вакытта башлау һәм тәмамлау. КУУГ: - сүзләрнең тамырын һәм кушымчасын билгели, әйтелешенә карап тиешле кушымча ялгый; тамырдаш сүзләр табу; - күршең белән хезмәттәшлек итү.	
Сүз төркемнәре Исем	- ялгызлык һәм уртаклык исемнәрен аера , ялгызлык исемнәрен дөрес яза белү; -исемнәрнең берлектә һәм күплек тә килеш белән төрләнешен белү - һәр килештә нинди кушымча ялгануын, һәр килештәге исемнең нинди җөмлә кисәге булып килүен белү, җөмләдә дөрес кулләна белергә	- исемне таный белү, җөмләдә дөрес кулләна белү; - бирелгән план буенча ишеткән текстның эчтәлеген эзлекле рәвештә яза белү.	ТБУУГ: - төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру; - шәхси тәҗрибәгә, сюжетлы картинага таянып (алдан әзерлек белән), хикәя төзеп яза; өйрәнелгән тыныш билгеләрен кую.	- үз мөмкинлекләреңне, белү-белмәү чикләрен чамалау; -дөрес телдән һәм язма сөйләмгә ия булуның һәр кешенең индивидуаль культура дәрәҗәсенең күрсәткече икәнен аңлату; **- татар сөйләм әдәбенә хас булган сүзләрне дөрес куллану (танышканда,**

	тиеш.		РУУГ: - кагыйдә, таблица ярдәмендә бирем үтәлешенең дөреслеген тикшерү. КУУГ: -сораулар ярдәмендә партнердан өстәмә мәгълүмат алу.	**саубуллашканда, табын артында утырганда, рәхмәт әйткәндә, мөрәҗәгать иткәндә, гафу үтенгәндә, тәбрикләгәндә һ.б. очракларда).**
Фигыль	- фигыльнең төп билгеләрен белү; - җөмләдә фигыльләрне таба белү; - хәзерге заман хикәя фигыльне таный белү, зат-сан белән төрләндерә белү; - үткән заман хикәя фигыльне таный белү, зат-сан белән төрләндерә белү - киләчәк заман хикәя фигыльне зат-сан белән төрләндерә белү - боерык фигыльләрне текстта аера белү,боерык фигыльләрне зат-сан белән төрләндерә белү.	- өйрәнелгән орфограммалар кергән текстны хатасыз итеп яза белү; - антоним һәм синоним фигыльләрне бәйләнешле сөйләм төзегәндә куллана белү; - хаталарны таба һәм төзәтә белү; - фигыльнең өйрәнелгән билгеләрен белү, сүз төркеме булу ягыннан тикшерә белү.	ТБУУГ: - төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру; - үтенеч, киңәш бирү, тыю, рөхсәт сорау, кисәтү формаларын итагатьле итеп белдерү чараларын дөрес куллану таблицалар кулланып биремнәрне үтәү. РУУГ: - кагыйдә, инструкцияләрне истә тотарга һәм шуларга ияреп гамәлләр кылырга;	- үз мөмкинлекләреңне, белү-белмәү чикләрен чамалау; - үз уңышларың уңышсызлыкларың сәбәпләре турында фикер йөртү; - белү-белмәү чикләрен чамалау; - укучыларда татар телен өйрәнүгә кызыксыну, омтылыш уяту; -тел аша әйләнә-тирә тормышка игътибар, дөрес мөнәсәбәт булдыру; -укучыларның фикерләү сәләтен үстерү;

			- гамәлләрне таләп ителгән вакытта башлау һәм тәмамлау. КУУГ: - күршең белән хезмәттәшлек итү.	-баланың үзенә һәм башкаларга бәя бирүенә, үз-үзен тәрбияләвенә ирешү.
Сыйфат	- сыйфатның соравын, нәрсә белдерүен, җөмләдә таба белү; - төрле дәрәҗәдәге сыйфатларны аера белү; - синоним һәм антоним сыйфатлар кулланып бәйләнешле сөйләм төзи белү.	- төрле дәрәҗәдәге сыйфатлар кулланып бәйләнешле сөйләм төзи белү; - сыйфатны җөмләдә таба , сыйфат дәрәҗәләрен аера белү.	ТБУУГ: - төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру; - шәхси тәҗрибәгә, сюжетлы картинага таянып (алдан әзерлек белән), хикәя төзеп яза; өйрәнелгән тыныш билгеләрен куя. РУУГ: - кагыйдә, инструкцияләрне истә тотарга һәм шуларга ияреп гамәлләр кылырга; - гамәлләрне таләп ителгән вакытта башлау һәм тәмамлау. КУУГ: - партадаш күршең белән	- үз мөмкинлекләреңне, белү-белмәү чикләрен чамалау. - үз уңышларың уңышсызлыкларың сәбәпләре турында фикер йөртү; - белү-белмәү чикләрен чамалау.

			хезмәттәшлек.	
Алмашлык	Зат алмашлыкларын таный, килешләр белән төрләндерә, җөмләдә дөрес куллана белергә тиеш Алмашлыкларны килеш белән төрләндерә белергә тиеш	Өйрәнелгән орфографик һәм пунктацион кагыйдәләрне кулланып, хатасыз яза белергә тиеш	ТБУУГ: - ат алмашлыкларының җөмләләрне бер-берсенә бәйләүдәге ролен, 1 нче, 2 нче, 3 нче зат алмашлыкларын сөйләшүдә катнашучыларга мөнәсәбәтле рәвештә төркемли,1 нче зат –сөйләүче үзе,2 нче зат –әңгәмәдәш, 3 зат – әңгәмәдә катнашмаучы икәнен; - алмашлыкларның берлек һәм күплек формаларын, аларның килеш һәм тартым белән төрләнәшен; - төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру . РУУГ: - үтелгән орфограммалар кергән текстны, тиешле тыныш билгеләрен куеп, диктант итеп яза. КУУГ:	- үз мөмкинлекләреңне, белү-белмәү чикләрен чамалау; - укучыларда татар телен өйрәнүгә кызыксыну, омтылыш уяту; -тел аша әйләнә-тирә тормышка игътибар, дөрес мөнәсәбәт булдыру; -укучыларның фикерләү сәләтен үстерү; -баланың үзенә һәм башкаларга бәя бирүенә, үз-үзен тәрбияләвенә ирешү.

			- партадаш күршең белән хезмәттәшлек.	
Сан	Саннарны саналмышлары белән бергә таба белергә, аларны үзара дөрес яраштыра белергә	Өйрәнелгән орфографик һәм пунктацион кагыйдәләрне кулланып, хатасыз яза белергә тиеш	ТБУУГ: - төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру. РУУГ: - кагыйдә, инструкцияләрне истә тотарга һәм шуларга ияреп гамәлләр кылырга. КУУГ: - күршең белән хезмәттәшлек итү.	-үз уңышларың уңышсызлыкларың сәбәпләре турында фикер йөртү; - белү-белмәү чикләрен чамалау. - дәреслек геройларына ярдәм итү.
Рәвеш	- җөмләдә рәвешне таный белү; - рәвешнең мәгънәләре һәм җөмләдә кулланылышы белү.	- телдә еш кулланыла торган рәвешләрне дөрес яза, практикада куллана; төп эчтәлекне бирә, эзлеклелекне саклый; җөмләләрне дөрес төзи; эшләрен тикшерә, бәяли, хатасыз яза белү.	ТБУУГ: - төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру; - рәвешнең-мөстәкыйль сүз төркеме икәнен, лексик-грамматик яктан эш-хәлнең билгесен, ничек үтәлүен белдерүен, морфологик яктан	- дәреслек геройларына ярдәм итү; -дөрес телдән һәм язма сөйләмгә ия булуның һәр кешенең индивидуаль культура дәрәҗәсенең күрсәткече икәнен аңлату; - татар сөйләм әдәбенә хас булган сүзләрне дөрес куллану (танышканда,

			төрләнмәгәнен, синтаксик яктан җөмләдә фигыльне, сыйфатны һәм рәвешне дә ачыклап килгәнен белү. РУУГ: - гамәлләрне таләп ителгән вакытта башлау һәм тәмамлау. КУУГ: -сораулар ярдәмендә партнердан өстәмә мәгълүмат алу.	саубуллашканда, табын артында утырганда, рәхмәт әйткәндә, мөрәҗәгать иткәндә, гафу үтенгәндә, тәбрикләгәндә һ.б. очракларда).
Кисәкчә	- кисәкчәләрне һәм кушымчаларны аера, дөрес яза белү.	- кагыйдәләргә нигезләнеп, сүзләрнең дөрес язылышын аңлата белү.	ТБУУГ: - кисәкчәләрне кушымчадан аера, таный, калын һәм нечкә әйтелешне билгели, дөрес яза, сөйләмдә куллана. РУУГ: - гамәлләрне таләп ителгән вакытта башлау һәм тәмамлау. КУУГ: -сораулар ярдәмендә партнердан өстәмә мәгълүмат алу.	- үз мөмкинлекләреңне, белү-белмәү чикләрен чамалау - үз уңышларын/ уңышсызлыкларың сәбәпләре турында фикер йөртү.
Бәйлекләр	- бәйлек һәм бәйлек сүзләрне таный һәм килешләр белән куллана белү.	- өйрәнелгән орфографик һәм пунктацион кагыйдәләрне кулланып, хатасыз яза белү.	ТБУУГ: - бәйлекне таный, сөйләмдә куллана һәм дөрес яза. РУУГ: - гамәлләрне таләп ителгән вакытта башлау һәм тәмамлау.	- үз уңышларың уңышсызлыкларың сәбәпләре турында фикер йөртү; - белү-белмәү чикләрен

			КУУГ: - күршең белән хезмәттәшлек итү.	чамалау.
Сүзтезмә.	- сүзтезмәдәге сүзләр бәйләнешен билгели белү	- өйрәнелгән орфографик һәм пунктацион кагыйдәләрне кулланып, хатасыз яза белү.	ТБУУГ**:** - сүзтезмәләрне, аның ияртүче һәм ияртүче сүзләрен аера, сорау куя КУУГ: - күршең белән хезмәттәшлек итү.	- үз мөмкинлекләреңне, белү-белмәү чикләрен чамалау.
Җөмлә	- җөмләнең баш кисәкләрен таба белү; - җыйнак һәм җәенке җөмләләрне тексттан таба белү; - баш кисәкләрдән чыгып сорау кую юлы белән җөмләнең иярчен кисәкләрен таба белү; - тиңдәш кисәкләрне үзләре бәйләнгән кисәк белән сүзтезмә итеп аерып ала белү; - тиңдәш кисәкләрне аера белү, тиңдәш кисәкле җөмләләрне сөйләмдә	- җөмләдә эндәш сүзләне табу, алар янында тыныш билгеләрен куя белү; - эндәш сүзләрне сөйләмдә куллана белү; - алган белемнәрне практикада куллана; төп эчтәлекне бирә, эзлеклелекне саклый; - җөмләләрне дөрес төзи; эшләрен тикшерә, бәяли, хатасыз яза белү; - кагыйдәләргә нигезләнеп, сүзләрнең дөрес язылышын аңлата белү.	ТБУУГ: - төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру; - җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен таба, аера, язуда билгели, җөмләдәге сүзләр бәйләнешен ачыклый; -җөмләнең тиңдәш кисәкләрен һәм тиңдәш кисәкләрнең узара санау интонациясен, теркәгечләр ярдәмендә	- үз мөмкинлекләреңне, белү-белмәү чикләрен чамалау; - үз уңышларың уңышсызлыкларың сәбәпләре турында фикер йөртү; - белү-белмәү чикләрен чамалау.

	куллану; - тиңдәш кисәкләр янында тыныш билгеләрен куя белү; - гади һәм кушма җөмләләрне таный һәм аера белү.		бәйләнешен; -тиңдәш ияле һәм тиңдәш хәбәрле җөмләләрне таба; -эндәш сүзләр һәм алар янында тыныш билгеләрен куя; -гади һәм кушма җөмләләрне аера. РУУГ**:** - үтелгән орфограммалар кергән текстны, тиешле тыныш билгеләрен куеп, изложение итеп итеп яза КУУГ: - тормыш тәҗрибәсен куллану	
Сөйләм һәм текст	- текстның темасын һәм төп фикерен билгеләү. шуларга таянып, текстка исем кую; - текстның планын төзи һәм план буенча эчтәлеген яза белү	- төрле ситуацияләрдә тылсымлы сүзләрне дөрес куллана белү, кеше хәленә керә белү; - бирелгән темага төрле типтагы текстлар төзи белү; - хикәяләү, тасвирлау, фикер йөртү характерындагы текстларны аера белү һәм сөйләмдә куллану	ТБУУГ**:** - текстның темасын һәм төп фикерен билгели, мәгънәле кисәкләргә, өлешләргә бүлә, кызыл юлны сайлый, текстка исем куя, төрләрен аера, планын төзи, сюжетлы картинага таянып хикәяләр төзи;	- дәреслек геройларына ярдәм итүдә танып-белү инициативасы күрсәтү; - үз мөмкинлекләреңне, белү-белмәү чикләрен чамалау; - үз уңышларың уңышсызлыкларың сәбәпләре турында фикер йөртү.

			- фикерне төгәл, ахырынача, эзлекле итеп җиткерә, дәлилли, дөрес яза,тылсымлы сүзләр телдән, язмача чакыру, тәбрикләү. РУУГ: - гамәлләрне таләп ителгән вакытта башлау һәм тәмамлау. КУУГ: - күршең белән хезмәттәшлек итү.	
Ел буе өйрәнгәннәрне кабатлау	- өйрәнелгән орфографик һәм пунктацион кагыйдәләрне кулланып, хатасыз яза белү	- бәйләнешле текст төзи белү өйрәнелгән орфограммалар кергән текстны хатасыз итеп яза белү; - хаталарны таба һәм төзәтә белү; - кагыйдәләргә нигезләнеп сүзләрнең дөрес язылышын аңлата белү.	ТБУУГ: - үтелгән орфограммалар кергән текстны, тиешле тыныш билгеләрен куеп, диктант итеп яза; - алган белемнәрне мөстәкыйль куллана текстның темасын һәм төп фикерен билгели, мәгънәле кисәкләргә, өлешләргә бүлә, кызыл юлны сайлый, текстка исем куя, төрләрен аера, планын төзи, сюжетлы картинага таянып хикәяләр	- үз мөмкинлекләреңне, белү-белмәү чикләрен чамалау; - үз уңышларың уңышсызлыкларың сәбәпләре турында фикер йөртү; - укучыларда татар телен өйрәнүгә кызыксыну, омтылыш уяту; -тел аша әйләнә-тирә тормышка игътибар, дөрес мөнәсәбәт булдыру; -укучыларның фикерләү

			төзи; - алган белемнәрне практикада куллана; эзлеклелекне саклый; тест эшләрен тикшерә, бәяләү. РУУГ: - үтелгән кагыйдәләргә нигезләнеп, тест һәм күнегүләр эшләү. КУУГ: - күршең белән хезмәттәшлек итү.	сәләтен үстерү; -баланың үзенә һәм башкаларга бәя бирүенә, үз-үзен тәрбияләвенә ирешү.

Укыту предметының эчтәлеге

Бүлекләрнең исемнәре	Кыскача эчтәлек	«Мәктәп дәресе " тәрбия программасы модуле	Барлык сәгатьләр

1-3 сыйныфларда үткәннәрне кабатлау.	Авазлар һәм хәрефләр. Аларның бүленеше. Сүзгә аваз-хәреф анализы. Татар телендә сингармонизм законы: рәт һәм ирен гармониясе. Иҗек калыплары. Җәйге истәлекләр буенча инша язу. Кереш диктант..	-укучылар һәм педагогик хезмәткәр арасында ышанычлы мөнәсәбәтләр урнаштыру -укучыларның таләпләрен һәм гозерләрен уңай кабул итүгә, аларның игътибарын җәлеп итүгә ярдәм итүче укучылар белән очрашу;	**8сәг**
Сүз. Телнең сүзлек байлыгы	Сүзнең лексик мәгънәсе. Алынма сүзләр. Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле сүзләр. Тотрыклы сүзтезмәләр.Омонимнар. Синонимнар. Антонимнар. Лексикография турында мәгълъмат . Сүзлекләрне куллана белергә өйрәтү. Изложение “Усак”. Тест.	-дәрестә фикер алышына торган мәгълүмат, аларның танып-белү эшчәнлеген активлаштыру; -укучыларның дәрестә гомуми кабул ителгән тәртип нормаларын, өлкәннәр һәм яшьтәшләре (укучылар) белән аралашу кагыйдәләрен, уку дисциплинасы принципларын үтәргә өндәү үзоешмалары;	**8сәг**
Сүз төзелеше	Тамырһәмкушымча.Сүз ясагыч, төрләндергеч кушымчалар. Кушма, парлы, тезмә сүзләр. Аларның ясалышы һәм дөрес язылышы. Сүз төзелешенә анализ ясау. Картина буенча сочинение язу. Контроль диктант.	-дәресләрдә социаль әһәмияткә ия булган мәгълүмат белән эшләү – аның турында фикер алышуны башлап җибәрү, укучыларның аның уңаеннан үз фикерләрен әйтү, аңа карата үз карашларын булдыру-аларның эшен оештыру; -дәрестә фикер алышына торган мәгълүмат, аларның танып-белү	**11 сәг**

		эшчәнлеген активлаштыру;	
Сүз төркемнәре Исем	Ялгызлык һәм уртаклык исемнәр. Берлек һәм күплек сандагы исемнәр. Исемнәрнең килеш белән төрләнеше.Калын һәм нечкә төрләнеш. Килеш кушымчаларының дөрес язылышы. Төрле килешләрдә исемнәрнең бәйлекләр белән кулланылуы. Тест. Изложение “Хәйдәр коткарды”.	-дәрескә укучыларның белем алуга мотивациясен, сыйныфта уңай дустанә мөнәсәбәтләр урнаштырырга ярдәм итүче уен процедураларын кертү дәрес вакытында дустанә атмосфера булдырырга ярдәм итә; -укучыларның тикшеренү эшчәнлегенә башлангыч бирү һәм ярдәм итү;	**8сәг**
Фигыль	Фигыль төркемчәләре. Аның зат-сан белән төрләнеше. Фигыльнең җөмләдә хәбәр булып килүе. Текстта синоним һәм антоним фигыльләрне куллану. Боерык һәм хикәя фигыль. I яртыеллык өчен контроль диктант. Тест.	-дәрестә укучылар белән эшләүнең интерактив рәвешләрен куллану: укучыларның танып-белү мотивациясен стимуллаштыручы интеллектуаль уеннар; дидактик театр куллану, аларда дәрестә алган белемнәре ота белү.	**13 сәг**
Сыйфат	Сыйфат дәрәҗәләре. Дәрәҗә формаларының ясалышы, дөрес язылышы һәм кулланылышы. Сыйфатларның җөмләдәге роле. Антоним һәм синоним сыйфатлар. Сочинение “Керпе”. Тест.	-укучыларның тикшеренү эшчәнлегенә башлангыч бирү һәм ярдәм итү,бу исә укучыларга теоретик проблеманы мөстәкыйль хәл итү, үз идеяләрен формалаштыру һәм рәсмиләштерү күнекмәләрен, башка тикшеренүчеләр эшендә рәсмиләштерелгән башка	**7 сәг**

		идеяләргә карата ихтирамлы мөнәсәбәт күнекмәләрен, аудитория алдында халык алдында чыгыш ясау, аргументлау һәм үз карашларын яклау күнекмәләрен алу мөмкинлеге бирәчәк.	
Алмашлык	Зат алмашлыкларының килешләр белән төрләнеше һәм дөрес язылышы. Аларның бәйлекләр белән килүе һәм дөрес язылышы, күләм, чама белдерүче сүзләрне алмаштырып килүе. Алмашлыкларның җөмләдәге роле. Текстта кабатланып килгән исемнәр урынына - алмашлык,алмашлыклар урынына исем куллану. Сорау алмашлыклары. Аңлатмалы диктант “Аны һәркем ярата”. Тест.	-дәресләрдә социаль әһәмияткә ия булган мәгълүмат белән эшләү – аның турында фикер алышуны башлап җибәрү, укучыларның аның уңаеннан үз фикерләрен әйтү, аңа карата үз карашларын булдыру-аларның эшен оештыру;	**6 сәг**
Сан	Сан турында төшенчә. Микъдар, тәртип саннары. Тест. Искәртмәле диктант.	-укучыларга җаваплы, гражданлык тәртипләренең, кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек күрсәтүләренең, уку өчен тиешле текстлар, мәсьәләләр, проблемалы ситуацияләр аша уку предметын карап тотуның тәрбия мөмкинлекләреннән файдалану.	**6 сәг**
Рәвеш	Рәвеш турында гомуми төшенчә. Сөйләмдә актив кулланылышлы рәвешләр һәм аларның дөрес язылышы. Рәвешләрнең мәгънәләре һәм җөмләдә кулланылышы.	-укучыларны дәрестә гомуми кабул ителгән тәртип нормаларын, өлкәннәр (педагогик хезмәткәрләр)белән аралашу	**5 сәг**

	Изложение язу “Ябалак. Тавык. Аучы.”	кагыйдәләрен үтәргә өндәү; -укучыларның тикшеренү эшчәнлегенә башлангыч бирү һәм ярдәм итү.	
Кисәкчә	Кисәкчәләрнең сөйләмдәге роле – мәгънә, хис төсмерләрен, раслау, инкяр итүне белдерүләре.аларны аралашу ситуациясенә һәм сөйләм максатына туры китереп урынлы, төгәл куллану.	-дәресләрдә социаль әһәмияткә ия булган мәгълүмат белән эшләү – аның турында фикер алышуны башлап җибәрү, укучыларның аның уңаеннан үз фикерләрен әйтү, аңа карата үз карашларын булдыру-аларның эшен оештыру;	**2 сәг**
Бәйлекләр	Төрле килешләрдә исемнәрнең һәм алмашлыкларның бәйлекләр белән килүенә күзәтүләр. Баш, юнәлеш, чыгыш килешен таләп итә торган бәйлекләр, аларны сөйләмдә дөрес куллану. Грамматик биремле контроль диктант.”Ана йөрәге”	-укучыларга җаваплы, гражданлык тәртипләренең, кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек күрсәтүләренең, уку өчен тиешле текстлар, мәсьәләләр, проблемалы ситуацияләр аша уку предметын карап тотуның тәрбия мөмкинлекләреннән файдалану.	**4 сәг**
Сүзтезмә.	Сүзтезмә. Сүзтезмәдә сүзләр бәйләнеше.	-дәрестә укучылар белән эшләүнеңинтерактив рәвешләрен куллану:укучыларның танып-белү мотивациясен стимуллаштыручы интеллектуаль уеннар; дидактик театр куллану, аларда дәрестә	**2 сәг**

		алган белемнәре ота белү;	
Җөмлә	**Җөмлә - 10сәг.** Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләре. Җыйнак һәм җәенке җөмләләр. Аергыч. Җөмләнең тиңдәш кисәкләре.Эндәш сүзләр. Гади җөмлә һәм кушма җөмлә. Изложение.”Кечкенә умартачы”. Тест.	-дәрескә укучыларның белем алуга мотивациясен, сыйныфта уңай дустанә мөнәсәбәтләр урнаштырырга ярдәм итүче уен процедураларын кертү дәрес вакытында дустанә атмосфера булдырырга ярдәм итә.; - укучыларга җаваплы, гражданлык тәртипләренең, кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек күрсәтүләренең, уку өчен тиешле текстлар, мәсьәләләр, проблемалы ситуацияләр аша уку предметын карап тотуның тәрбия мөмкинлекләреннән файдалану. -дәрестә укучылар белән эшләүнең интерактив рәвешләрен куллану: укучыларның танып-белү мотивациясен стимуллаштыручы интеллектуаль уеннар; дидактик театр куллану, аларда дәрестә алган белемнәре ота белү.	**10сәг**
Сөйләм һәм текст	**Сөйләм һәм текст –8 сәг.** Текст, аның темасы, төп фикере, бүлек башы, текстның кисәкләре, алар	-укучыларның тикшеренү эшчәнлегенә башлангыч бирү һәм	**8 сәг**

	арасындагы бәйләнеш, укучыларның текст планы турындагы белемнәрен гомумиләштерү. Текстларның төрләре. Хикәяләү, тасвирлау, фикер йөртү характерындагы текстларның төзелеше. Текстларның эчтәлеген тулысынча һәм кыскартып сөйләү. Телдән хикәяләр төзү. Сөйләм этикасы. Сочинение “Безнең авылның табигате.”	ярдәм итү,бу исә укучыларга теоретик проблеманы мөстәкыйль хәл итү, үз идеяләрен формалаштыру һәм рәсмиләштерү күнекмәләрен, башка тикшеренүчеләр эшендә рәсмиләштерелгән башка идеяләргә карата ихтирамлы мөнәсәбәт күнекмәләрен, аудитория алдында халык алдында чыгыш ясау, аргументлау һәм үз карашларын яклау күнекмәләрен алу мөмкинлеге бирәчәк.	
Ел буе өйрәнгәннәрне кабатлау	Ел буе өйрәнгәннәрне кабатлау .Контроль диктант. Тест.	-дәресләрдә социаль әһәмияткә ия булган мәгълүмат белән эшләү – аның турында фикер алышуны башлап җибәрү, укучыларның аның уңаеннан үз фикерләрен әйтү, аңа карата үз карашларын булдыру-аларның эшен оештыру; -укучыларның тикшеренү эшчәнлегенә башлангыч бирү һәм ярдәм итү	**4 сәг**

Календарь - тематик планлаштыру

№ п/п	Бүлек исеме Дәрес темасы	Үткәрү вакыты		Эшчәнлек төрләре
		план	факт	
1.	**1-3 нче сыйныфларда үткәннәрне кабатлау-8сәг.** щ	2.09		Авазларга характеристика бирү , хикәяләү тибындагы текст төзи белү
2	Сузык ,тартык авазлар. Иҗек – әйтелешнең иң кечкенә берәмлеге. Дифтонг. Иҗек калыплары. Сүзләрне юлдан-юлга күчерү тәртибе.	4.09		Сигармонизм законына буйсынган һәм буйсынмаган сүзләрне аеру һәм дөрес итеп язу.Хикәяләү тибындагы текст төзи белү
3	Җәйге истәлекләр буенча инша язу.	5.09		Бәйләнешле сөйләм төзү.Хикәяләү тибындагы текст төзи белү Сүзләрне дөрес итеп иҗекләргә бүлү, тамырда авазлар чиратлашуын белү Сүзләрне юлдан-юлга күчерү кагыйдәләрен белү
4	Сүзләргә аваз-хәреф анализы ясау тәртибе.	9.09		Сүзгә аваз-хәреф анализы ясау
5	Орфографик дөрес язу кагыйдәләре	11.09		Орфографик дөрес язу кагыйдәләрен искә төшерү. Сүздә орфограммаларны табу, язуда дөрес куллану.
6	Сүз төркемнәре	12.09		Сүзгә морфологик анализ ясау.
7.	Җөмлә кисәкләре.	16.09		Гади җөмләгә синтаксик анализ ясау.

8.	Кереш диктант	18.09		Өйрәнгән орфограммалар кергән текстны ишетеп язу
9	**Сүз.Телнең сүзлек байлыгы-8 сәг.** Хаталар өстендә эш. Сүзнең лексик мәгънәсе.	19.09		Аңлатмалы сүзлек ярдәмендә сүзләрнең мәгънәләрен ачыклау.
10	Алынма сүзләр	23.09		Гарәп, фарсы, рус телләреннән алынган сүзләр белән танышу. “Телнең лексик составы” төшенчәсен, сүзләрнең мәгънәләрен аңлату, сүзлекләрнең төрен , алар белән эшләү тәртибен карау
11	Бер һәм күп мәгънәле сүзләр.	25.09		Күп мәгънәле сүзләрне сөйләмдә дөрес куллану
12	Тотрыклы сүзтезмәләр	26.09		Фразеологик әйтелмәләрне сөйләмдә куллану
13	Омонимнар	30.09		Омонимнарны сөйләмдә куллана белү
14	Синонимнар, антонимнар	2.10		Охшаш, капма-каршы мәгънәле сүзләр кулланып бәйләнешле сөйләм төзү.
15	Изложение язу “Усак”	3.10		Бирелгән план буенча текстның кыскача эчтәлеген яза белү
16	Хаталар өстендә эш.Тест.	7.10		Белем һәм күнекмәләрне ныгыту
17.	**Сүз төзелеше-11сәг.** Сүз төзелеше. Тамыр һәм кушымча. Кушымча төрләре.	9.10		Тамыр һәм кушымчаны аеру. Кушымчаларның төрен билгеләү.

18	Сүз ясагыч кушымчалар	10.10		Тамыр һәм кушымчаны аеру. Кушымчаларның төрен билгеләү.Сүзнең нигезен билгели белү
19	Сүз ясагыч кушымчалар	14.10		
20	Картина буенча хикәя язу	16.10		Белемнәрн

				е практикада куллану . Бәйләнешле текст төзү.
21	Төрләндергеч кушымчалар	17.10		Тамыр һәм кушымчаны аеру. Кушымчаларның төрен билгеләү, төрләндергеч һәм ясагыч кушымчаларны аера белү
22	Кушма сүзләр	21.10		Кушма сүзләрнең ясалышын, дөрес язылышын белү
23	Кушма сүзләр	23.10		
24	Парлы сүзләр. Сүзлек диктанты	24.10		Сызыкча аша язылучы ике тамырдан торган сүзләр белән танышу. Парлы сүзләрнең ясалышын, дөрес язылышын белү.
25	Тезмә сүзләр	7.11		Тезмә сүзләрнең сүзтезмәдән аермасы карау
26	Контроль диктант “Дуслык сере”	11.11		Өйрәнелгән орфограммалар кергән текстны хатасыз итеп яза белү
27	Хаталар өстендә эш	13.11		Хата җибәрелгән орфограммаларны искә төшерү, шул орфограммага мисаллар табу
28	**Сүз төркемнәре. Исем-8 сәг.** Исем турында үткәннәрне искә төшерү	14.11		Кагыйдәләргә нигезләнеп сүзләрнең дөрес язылышын аңлату. Исемне таный, аера белү.
29	Ялгызлык һәм уртаклык исемнәр.	18.11		Ялгызлык һәм уртаклык исемнәре белән танышу , ялгызлык исемнәрен дөрес яза белү
30	Ялгызлык һәм уртаклык исемнәр.	20.11		

31	Берлек һәм күплек сандагы исемнәр.	21.11		Исемнәрнең берлектә һәм күплек тә килеш белән төрләнеше белән танышу
32	Исемнәрнең килеш белән төрләнеше.	25.11		Өйрәнелгән орфограммалар кергән текстны хатасыз итеп күчереп язу, исемне килешләр белән төрләндерү
33	Исемнәрнең килеш белән төрләнеше.	27.11		
34	Исемнәрнең килеш белән төрләнеше. Тест.	28.11		
35	Бәйләнешле сөйләм үстерү. Изложение. "Хәйдәр коткарды"	2.12		Текстның планын төзү, текстка карата сораулар бирү.Укылган текстның эчтәлеген язу
36.	**Фигыль-13 сәг.** Фигыль турында үткәннәрне искә төшерү.	4.12		Фигыльнең төп билгеләрен белү, җөмләдә фигыльләрне таба белү
37	Хәзерге заман хикәя фигыль.	5.12		Сөйләү моменты белән туры килүче, даими эш-хәлләр белән танышу. Кушымчаларның 4 варианты: -а/ -ә, -ый/ - и. Хәзерге заман хикәя фигыльне таный белү, зат-сан белән төрләндерә белү
38	Хәзерге заман хикәя фигыль.	9.12		
39	Үткән заман хикәя фигыль	11.12		Билгеле үткән заман -ды/-де, -ты/-те кушымчалары, билгесез үткән заман -ган/-гән, -кан/-кән кушымчалары, зат-сан белән төрләнүе. Үткән заман хикәя фигыльне таный белү, зат-сан белән төрләндерә

40	Үткән заман хикәя фигыль	12.12		белү
41	Киләчәк заман хикәя фигыль.	16.12		Билгеле киләчәк заман -ачак /-әчәк, -ячак /-ячәк кушымчалары,билгесез киләчәк заман -ыр /-ер, -ар /-әр,-р кушымчалары, зат-сан белән төрләнүе
42	Киләчәк заман хикәя фигыль.	18.12		
43	Іяртыеллык өчен контроль диктант	19.12		Өйрәнелгән кагыйдәләр кергән текстны ишетеп язу, биремнәрне үтәү
44	Хаталар өстендә эш. Боерык фигыль	23.12		Боерык фигыль белән танышу. Боерык фигыльләрне текстта аеру
45	Боерык фигыльнең төрләнеше	25.12		Боерык фигыльнең берлек һәм күплек санда зат-сан белән төрләнүе.
46	Боерык фигыльнең төрләнеше	26.12		
47.	Антоним һәм синоним фигыльләр	9.01		Фигыльләргә антонимнар, синонимнар табу. Антоним һәм синоним фигыльләрне бәйләнешле сөйләм төзегәндә куллану.
48.	Үткәннәрне ныгыту .Тест.	13.01		Хата җибәрелгән орфограммаларны искә төшерү, шул орфограммага мисаллар табу. Фигыльнең өйрәнелгән билгеләрен белү, сүз төркеме булу ягыннан тикшерү.

49.	**Сыйфат-7 сәг.** Сыйфат турында үткәннәрне кабатлау.	15.01		Сыйфатларны тексттан табу. Сыйфатның соравын, нәрсә белдерүен белергә, җөмләдә таба белергә тиеш
50	Сыйфат дәрәҗәләре.	16.01		Төп,артыклык, чагыштыру, кимлек дәрәҗәсендәге сыйфатларны карау. Төрле дәрәҗәдәге сыйфатларны аеру
51	Сыйфат дәрәҗәләре.	20.01		
52	Сыйфатларныңҗөмләдәге функциясе . Аергыч, хәбәр.	22.01		Җөмләгә синтаксик анализ. Сыйфатның лексик-семантик үзенчәлекләре, аның җөмләдәге роле белән танышу.
53	Синоним һәм антоним сыйфатлар.	23.01		Синоним һәм антоним сыйфатлар белән мәгънәле, тәэсирле сөйләм оештыру күнегүләре. Синоним һәм антоним сыйфатлар кулланып бәйләнешле сөйләм төзү
54	Сочинение “Керпе”.	27.01		Бәйләнешле сөйләм төзү
55	“Сыйфат” темасын кабатлау. Тест.	29.01		Сыйфат темасын кабатлау һәм белемнәрен тикшерү
56	**Алмашлык -6 сәг.** Зат алмашлыклары.	30.01		Зат алмашлыкларының килешләр белән төрләнеше һәм дөрес язылышы. Зат алмашлыкларын тану, килешләр белән төрләндерү, җөмләдә дөрес куллану
57	Зат алмашлыкларының килешләр белән төрләнеше.	3.02		

58	Зат алмашлыкларының килешләр белән төрләнеше.	5.02		
59	Сорау алмашлыклары.	6.02		сорау алмашлыклары. Аларның килеш белән төрләнеше
60	Сорау алмашлыклары.	10.02		
61	Аңлатмалы диктант “Аны һәркем ярата”.	12.02		Өйрәнелгән кагыйдәләр кергән текстны ишетеп язу. Тест биремнәрен эшләү. Өйрәнелгән орфографик һәм пунктацион кагыйдәләрне кулланып, хатасыз язу
62	**Сан-6 сәг.** Хаталар өстендә эш. Сан турында төшенчә.	13.02		Сан турында беренчел күзаллау. Сан һәм саналмышның үзара ярашуы. Саннарны саналмышлары белән бергә таба белергә, аларны үзара дөрес яраштыра
63	Микъдар саннары.	17.02		Микъдар саннары турында төшенчә бирү,саннарныңлексик-семантик үзенчәлекләре белән танышу.
64	Микъдар саннары.	19.02		
65	Тәртип саннары .	20.02		Тәртип саннары белән танышу
66	Тәртип саннары . Тест	24.02		

67	Искәртмәле диктант.	26.02		Өйрәнелгән кагыйдәләр кергән текстны ишетеп язу. Тест биремнәрен эшләү.
68	**Рәвеш-5 сәг.** Хаталар өстендә эш. Рәвеш турында гомуми төшенчә.	27.02		Рәвешнең мәгънәләре һәм җөмләдә кулланылышы белән танышу. Җөмләдә рәвешне тану.
69	Телдә еш кулланыла торган рәвешләр.	2.03		Рәвешләрнең дөрес язылышы. Телдә еш кулланыла торган рәвешләрне дөрес язу
70	Рәвешләрнең дөрес язылышы.	4.03		
71	Изложение язу “Ябалак. Тавык. Аучы.”	5.03		Бирелгән тема буенча укучыларның алган белемнәренә нигезләнеп, изложение язу, өйрәнелгән сүзләр куллану, эзлеклелек, дөрес язылыш
72	Рәвешләрне куллануга карата күнегүләр эшләү.	9.03		Рәвешнең мәгънәләре һәм җөмләдә кулланылышы.
73	**Кисәкчә-2 сәг.** Кисәкчә турында төшенчә.	11.03		Кисәкчә. Кисәкчәләрнең сөйләмдәге роле. Кисәкчәләрнең мәгънә, хис төсмерләрен, раслау, инкяр итүне белдерүләре. Кисәкчәләрне сөйләмдә урынлы, дөрес куллану.
74	Кисәкчәләрнең дөрес язылышы.	12.03		
75	**Бәйлекләр-4 сәг.** Бәйлекләр.	16.03		Бәйлекләр һәм аларны сөйләмдә дөрес куллану Баш, юнәлеш, чыгыш килешләрен таләп итүче бәйлекләр.

76	Бәйлекләр.	18.03		
77.	Грамматик биремле контроль диктант.”Ана йөрәге”	19.03		Өйрәнелгән орфограммаларны кулланып диктант язу, сүз төркемнәрен табу
78.	Хаталар өстендә эш. Үткәннәрне ныгыту.	1.04		Кабатлауга күнегүләр эшләү. Кагыйдәләргә нигезләнеп, сүзләрнең дөрес язылышын аңлату
79	**Җөмлә.Сүзтезмә-12 сәг.** Җөмлә.	2.04		Сүзтезмә, сүзтезмәдә сүзләр бәйләнешен ачыклау
80	Сүзтезмә.	6.04		
81	Җөмләнең баш кисәкләре.	8.04		Җөмләнең баш кисәкләре: ия белән хәбәрне табу.
82	Ия һәм хәбәр	9.04		
83	Җыйнак һәм җәенке җөмләләр	13.04		Җыйнак һәм җәенке җөмләләр арасындагы аерма, күнегүләр эшләү. Җыйнак һәм җәенке җөмләләрне тексттан табу.
84	Җөмләнең иярчен кисәкләре. Аергыч.	15.04		Җөмләнең иярчен кисәге аергыч турында төшенчә, җөмләгә синтаксик анализ ясау. Баш кисәкләрдән чыгып сорау кую юлы белән җөмләнең иярчен кисәкләрен табу
85	Җөмләнең тиңдәш кисәкләре	16.04		Җөмлә кисәкләренең тиңдәшләнеп килүе.Тиңдәш баш һәм иярчен кисәкләрне табуга күнегүләр эшләү

86	Эндәш сүзләр	20.04		Эндәш сүзләр турында төшенчә . Җөмләдә эндәш сүзләне табу, алар янында тыныш билгеләрен кую. Эндәш сүзләрне сөйләмдә куллану.
87	Гади һәм кушма җөмлә.	22.04		Җыйнак һәм җәенке гади җөмлә. Ике гади җөмләдән торган тезмә кушма җөмлә. Гади һәм кушма җөмләләрне тану һәм аеру
88	Гади һәм кушма җөмлә.	23.04		
89	Изложение.”Кечкенә умартачы”	27.04		Бирелгән тема буенча укучыларның алган белемнәренә нигезләнеп, ижложение язу, өйрәнелгән сүзләр куллану, эзлеклелек, дөрес язылыш
90	Хаталар өстендә эш.Үткәннәне кабатлау. Тест.	29.04		Кагыйдәләргә нигезләнеп, сүзләрнең дөрес язылышын аңлату
91	**Текст. Бәйләнешле сөйләм-8 сәг.** Текст. Тема.	30.04		Текст, җөмләләр арасындагы бәйләнеш,темасы һәм өлешләре. Текстның кисәкләре, алар арасындагы бәйләнеш. Текстның темасы һәм төп фикере.
92	Текст өлешләре	4.05		
93	Сөйләм этикасы	6.05		Сөйләм күнекмәсен үстерү өстендә эш. Төрле ситуацияләрдә тылсымлы сүзләрне дөрес куллану, кеше хәленә керү
94	Сөйләм этикасы	7.05		
95	Текст төрләре. Хикәяләү.	11.05		Бирелгән темага төрле типтагы текстлар төзү. Хикәяләү, тасвирлау, фикер йөртү характерындагы текстларны аеру сөйләмдә куллану
96	Текст төрләре. Тасвирлау.	13.05		

97	Текст төрләре. Фикерләү.	14.05		
98	Сочинение “Безнең авылның табигате”	18.05		Тасвирлау тексты төзү. Текстның планын төзү һәм план буенча эчтәлеген язу
99	**Үткәннәрне кабатлау-2 сәг.** Үткәннәрне кабатлау.	20.05		Кагыйдәләргә нигезләнеп, сүзләрнең дөрес язылышын аңлату
100	Ел буе өйрәнгәннәрне кабатлау-гомумиләштерү.	21.05		
101	Арадаш аттестация эше	25.05		Өйрәнелгән орфографик һәм пунктацион кагыйдәләрне кулланып, хатасыз язу
102	Хаталар өстендә эш. Тест.	27.05		Өйрәнелгән орфографик һәм пунктацион кагыйдәләрне кулланып, хатасыз яза белергә тиеш

Основная литература:

1.Татарский язык: учебник для 4 класса начальной общеобразовательной школы с татарским языком обучения. В двух частях. Часть 1 /И. Х. Мияссарова, К. Ф. Файзрахманова Казань. Издательство «Магариф-Вакыт», 2014.

2. Татарский язык: учебник для 4 класса начальной общеобразовательной школы с татарским языком обучения. В двух частях. Часть 2 /И. Х. Мияссарова, К. Ф. Файзрахманова Казань. Издательство «Магариф-Вакыт», 2014.
Дополнительная литература:
1.С. Г. Вагизов,Р. Х. Ягфарова. Программа обучения татарскому языку для 1-4 классов начальной общеобразовательной школы на татарском языке. Казан. Книжный фонд Татарстана. 2010.
2.Р. А. Абдуллина, М. Х. Ханнанова. Тесты по татарскому языку.Издательство” Гилем", 2012 3.М.
З. Ахиярова, И. Х. Мияссарова, Ф. Ш. Гарифуллина. Обучение татарскому языку творческим сочинениям и изложениям. Издательство” Магариф", 2009.
4.Татарские народные загадки и пословицы.
5.Русско-татарский толковый словарь. Татарское книжное издательство
6. Сборник диктантов

Укыту - методик кулланма исемлеге

1. Татар теле: татар телендә башлангыч гомуми белем бирү мәктәбе 4 нче сыйныфы өчен дәреслек. 1 нче кисәк / И.Х.Мияссарова, К.Ф.Фәйзрахманова – Казан: ”Мәгариф – Вакыт” нәшрияты, 2014 нче ел
2. Татар теле: татар телендә башлангыч гомуми белем бирү мәктәбе 4 нче сыйныфы өчен дәреслек. 2 нче кисәк / И.Х.Мияссарова, К.Ф.Фәйзрахманова – Казан ”Мәгариф – Вакыт” нәшрияты, 2014 нче ел
3. Татар теле. Методик ярдәмлек. 4 сыйныф “Мәгариф-вакыт” нәшрияты 2014 ел Авторлар: И.Х.Мияссарова, К.Ф.Фәйзрахманова
Өстәмә әдәбият:
1.С.Г.Вагыйзов,Р.Х.Ягъфәрова. Татар телендә башлангыч гомуми белем бирү мәктәбенең 1-4 нче сыйныфлары өчен татар телен укыту программасы. Казан. Татарстан китап нәрияты. 2010.
2.Р.Ә.Абдуллина, М.Х.Ханнанова. Татар теленнән тестлар.”Гыйлем” нәшрияты,2012
3. М.Җ.Ахиярова, И.Х.Мияссарова, Ф.Ш.Гарифуллина. Татар теленнән иҗади сочинениеләр һәм изложениеләр язарга өйрәтү. “Мәгариф” нәшрияты,2009.
4.Татар халык табышмаклары һәм мәкальләре.
5.Русча-татарча аңлатмалы сүзлекчә.ФДББС.Татарстан китап нәшрияты, 1014.
6. Диктантлар җыентыгы

Информацион-компьютер ярдәмлек:

http://www.school.edu.ru/ http://school-collection.edu.ru/
http://nsc.1september.ru/urok/ http://www.openclass.ru/
www.edu.tatar.ru

Кушымта

Татар теленнән 4 нче сыйныфлар өчен якынча контроль диктант текстлары

Кереш диктант

Көз якынлаша.

Август ахырында җәйге шат урман моңсулык белән очраша. Куәтле имәннәр, аларның кече туганы өрәңгеләр, калын киемле юкәләр әле ямь - яшелләр, шат һәм көр күңеллеләр. Ә менә бөдрә каеннар, нечкәбил усаклар, зифа миләшләр көз якынлашуын әллә кайдан сизеп алганнар. Каенның нәфис яфраклары арасында алтынсу төскә кергәннәре шактый. Усак күп кенә яфракларын көрәнсу һәм лимон сарысына бизәп өлгергән. Ут тәлгәшле миләшнең телем- телем яфраклары да җимешләре кебек кызарганнар. (64 сүз.)

Изложение.

Усак.

Усакның яфраклары вак. Алар ботакларга нечкә озын саплар белән беркетелгән була. Шуңа күрә бертуктаусыз хәрәкәтләнеп, бер-берсенә бәрелеп шаулыйлар. Хәтта җилсез көнне дә усак урманында яфраклар өзлексез кыштырдап утыралар.

Кайберәүләр усакны агачка да санамыйлар. Имеш, усак- черек агач. Алай уйлау дөрес түгел. Усактан салынган өй йөз еллап чыдый. Усак агачы гөмбәгә һәм төрле кортларга бирешми. Коры усак агачы җиңел, нык. Өрлек, түшәм һәм идән өчен яхшы. Кое бурасы ясау өчен әйбәт. Усак савыт-сабалар, шырпы эшләүдә, уенчыклар һәм химик әйберләр әзерләүдә кулланыла.

Элек кешеләр, өйләрен яктырту өчен, усак чырасыннан файдаланганнар. Ул якты ялкын чыгарып яна. (93 сүз.)

I чирек нәтиҗәләре буенча контроль диктант.

Төлке.

Төлке куянның иң куркыныч дошманы дип санала. Ул чынлап та куяннарны, бигрәк тә аларның балаларын аулый. Ләкин төлкенең төп азыгы – тычканнар. Башын иеп тыңлагандай, еш –еш туктап, ашыкмыйча гына кар өстеннән йөри икән, димәк, төлке тычканнар аулый. Ул шундый сизгер, кар астындагы тычканның тавышын йөз метрдан ишетә. Сикереп төшә дә, ак тузаннар туздырып, карны казырга тотына, тычканны эләктереп тә ала.

Төлкеләр ачыклыкта кар өстенә ятып ял итәләр. Ачык басуда кар өстендә яту аларга куркыныч түгел, чөнки тирә – як күренеп тора. (78 сүз.)

Изложение.

Хәйдәр коткарды.

Хәйдәрнең мине үлемнән коткаруы тимераякта йөргәндә булды.

Кар ятмаган әле. Мәктәптән кайтканда карасак, боз туңган. Яр читендә- пыяла шикелле.

Төштән соң киттек тегермән буасына. Ә буа киң. Уртасында зур бер утравы да бар. Уртага кергән саен, бозы ныграк кебек. Шундый тигез, шома! Мин иркенгә- утрау ягына элдерәм генә!

Алга карасам, ни күзем белән күрим, бәләкәйрәк күл кадәр су! Читкә борылып та өлгермәдем- бар да чум!

Боз өстендә Хәйдәр генә. Миңа таба килде дә аяк-кулларын җәеп, бозга капланып ятты. Шуышып килде. Кулдан тотып алды да ашыкмый гына тартты.

Кыю дустым Хәйдәр булмаса, чыга алмаган булыр идем. (95 сүз.)

II чирек нәтиҗәләре буенча контроль диктант.

Дуслык сере.

Көз якынлашуга тиз генә исе китми торган бер агач бар. Ул – чикләвек агачы. Нигә ул кара көзгә хәтле яфракларын коймый? Тәмле чикләвекләрен кеше күзеннән яшереп саклап калыр өчен икән. Дусты тиен өчен саклый ул чикләвекләрен. Тиен исә аларны бик оста табып ала, шулар белән туенып, кыш чыга. Күпмедер чикләвекне тиен агач куышлыгында, тамыр төпләрендә онытып калдыра. Яшерелгән ул чикләвекләрдән үсентнеләр калкып чыга.(64 сүз)

Аңлатмалы диктант.

Аны һәркем ярата.

Минем әнине бар кеше дә ярата. Ә мин аны бар кешедән дә артыграк яратам. Яратырлык шул минем әни!
Ничек итеп яратмыйсың инде аны. Беркөнне менә нинди хәл булды.

Безнең әнине күршедәге бер апа килеп чакырды. Бик ялынгач, әни мине дә алып барырга булды. Без әни белән икәүләп киттек. Йөгерә – йөгерә бардык.Әни дә йөгерде, мин дә. Шундый ашыккан вакытта комачавы да чыгып тора тагын. Капкаларын ачуга, бер зур эт өстебезгә ташланды. Мин алдарак идем. Ул туп – туры минем өскә килә. Әни эт белән минем арага кермәсенме?

Әни мине эттән саклап калды. Сез тагын аны шуның өчен ярата дип уйламагыз. Мин әниемне бигрәк тә кешеләрне авырудан котылдыруы өчен яратам.

Искәртмәле диктант.

Чәүкә.

Җыелышта сүз Чәүкәгә бирелде. Ул сөйли башлады:

-Без бик ишле. Без очканда йөзәрләп, бишәр йөзләп, хәтта меңәрләп очабыз. Без кешеләргә, елгаларга якын урында торырга яратабыз. Безнең ояларыбыз бер – берсеннән беркайчан да ерак булмый. Без бер төп өянке башында утызлап, иллеләп оя ясыйбыз. Безнең бергәләп яшәү корткычларга каршы көрәшү өчен уңай.

Изложение.

Ябалак, тавык, аучы.

Ябалак бик түбән кунаклавын белмәде. Аның күзләре яхшылап күрмәде. Инде яктырган иде. Матур куак сайлап оча торган кошлар да йокыдан уянганнар иде.

Ябалак үзенең тырнаклары арасында тыпырчынган тавыктан көлде:
-Ябалаклар яктыргач йоклыйлар. Көндез күрүнең нигә кирәге бар? Төнлә дисәң, менә әйтсәң дә ярый. Кемнең күзе яхшы күрә, шул сезнең кебек юләр тавыкларны тотып ала. Үзенә тәмле азык таба. Мин сине рәхәтләнеп ашармын...
Оста аучы куакларга посып кына килде. Мылтык тавышы ишетелде. Яфраклар селкенештеләр. Ябалак һәм аның тырнакларындагы тавык җиргә егылып төштеләр.

- Бер атуда ике кошны бәреп төшердем, -дип шатланды аучы.
- Зирәк кешенең күзләре көндез дә, төнлә дә яхшы күрә шул. (100 сүз.)

III чирек нәтиҗәләре буенча контроль диктант.

Ана йөрәге.

Беркөнне Сәлимә әби белән Зөфәр мәктәп бакчасына керделәр. Аллы – гөлле чәчәкләр арасында һәйкәл куелган. Монда Сәлимә әбинең геройларча һәлак булган улы Газизнең дә исеме язылган. Сәлимә әбинең йөрәге дөп-дөп типте. Ул кинәт туктап калды һәм

күкрәгән тотты. Аның аяк буыннары хәлсезләнде. Аларны зурлап каршы алган мәктәп директоры әбинең хәлен бик тиз аңлады. Ул аңа утырырга урын күрсәтте. Шул арада Зөфәр дә бакча мәйданындагы мәгърур һәйкәлне күреп алды һәм шунда ашыкты. Сәлимә әбигә дә бераз хәл керде. Ул акрын гына башын югары күтәрде һәм улы Газиз янына атлады. (86 сүз.)

Изложение.

Кечкенә умартачы.

Чәй эчеп бетермәгән идек. Хәкимнәр килеп тә җитте. Тубал гына алып килмәгән икән ул. Калайдан ясалган төтен савыты, каен кайрысыннан ясалган кашык, җәтмәдән ясалган битлек, тагын башка нәрсәләр.

Хәким, битлекне кигәч, кулга кашыкны ипләп тоткач, тәмам кечкенә умартачы булды. Атасы янында йөри-йөри шомарган, умартачы булган да беткән икән. Ул төтен савытын кабызды да тубалны җиргә куйды. Аның эченә кортлар сарган ботакларны кертеп, аз гына төтен җибәрде. Ун минут эчендә агач ботагындагы кортлар тубал эченә кереп беттеләр.

- Беләсезме, ник тиз җыелдылар алар?- диде Хәким.
- Без бер сүз дәшә алмадык. Соравына үзе җавап бирде:
- Тубалга лимон мае сөрткән идем. Умарта кортлары аны бик яраталар. (102 сүз.)

IV чирек нәтиҗәләре буенча контроль диктант.

Җырчы кош.

Көннәр буе ары-бире чапса да, Чи-чи болында үз ишләрен таба алмады. Тагын куаклыкка барып чыкты. Куаклар артында таныш елга шавы ишетелә иде. Тычкан баласына кире борылып йөгерергә туры килде. Төне буе йөгерде дә яктыра башлагач кына ниндидер бер куак төбенә ятып ял итәргә булды.

Кемдер җырлаган тавышка уянып башын күтәреп караса, исе китте. Алсу түшле, соры башлы, кызгылт каурыйлы бер кош икән.

Җыры бик ошады тычкан баласына. Якыннанрак тыңламакчы булып, өскә үрмәләде.
(72 сүз.)

Арадаш аттестация өчен контроль диктант.

Аңлатма язуы

Арадаш аттестация 4 сыйныф укучыларының татар теленнән ел буена алган белем һәм күнекмәләрен тикшерү һәм бәяләү максатыннан түбәндәге бүлекләр буенча үткәрелә:

1. Ялгызлык һәм уртаклык исемнәре.
2. Парлы сүзләр.
3. о/ө хәрефләренең язылышы.
4. Җөмләнең баш кисәкләре.
5. Кисәкчәләр.

Арадаш аттестация эше түбәндәге чыганакларга таянып эшләнде:

- Мияссарова И.Х., Фәйзрахманова К.Ф. Татар теле: 4 нче сыйныф: дәреслек: 1—2 кисәк. Казан: «Мәгариф- Вакыт» нәшрияты, 2014.
- Мияссарова И.Х., Фәйзрахманова К.Ф. Татар теле: 4 нче сыйныф: укытучы ечен методик кулланма. Казан: «Мәгариф— Вакыт» нәшрияты, 2014.

Арадаш аттестацияне үткәрү төре: грамматик биремле диктант.
Үткәрү өчен 45 минут вакыт карала.
Бәяләү критерийлары:

Хаталары булмаган, төзәтүләрсез эшкә «5»ле билгесе куела.

3 хатага (ике орфографик һәм бер пунктуацион хата; бер орфографик, бер грамматик, бер пунктуацион хата; бер орфографик һәм ике пунктуацион хата һ.б.) «4»ле билгесе куела.

5 хатага (ике орфографик һәм өч пунктуацион хата; ике орфографик, бер грамматик һәм ике пунктуацион хата булса һ.б.) «3»ле билгесе куела.

5 хатадан күбрәк- «2»ле билгесе куела (алты орфографик, өч грамматик һәм өч пунктуацион хата; биш орфографик, ике грамматик һәм биш пунктуацион хата булса һ.б.).

Грамматик биремне бәяләү критерийлары:
«5» – барлык биремнәр дә дөрес һәм аңлап эшләнгән эшкә куела;
«4» – укучы биремнәрне аңлап эшләгән, ләкин 1-2 төгәлсезлек җибәрелгән;
«3» – укучы биремнәрнең яртысын аңлап эшләгән, әмма 3-4 төгәлсезлек җибәргән;
«2» – укучы биремнәрне аңламаган, күп эшне үти алмаган.

Ямьле Агыйдел буйлары.

Ямьле лә Агыйдел буйлары!

Күк йөзе эреле-ваклы йолдызлар белән тулы. Йолдызларның шәүләләре Агыйдел төбенә алтын багана булып сузылган. Йолдызлар уртасында – тулган ай. Ай үзенең алтын нурларын җиңел генә тирбәлеп торган Агыйдел өстенә сибә. Мондый кичләрдә Агыйдел буйлап юлга чыксаң да күңелле. Син атлыйсың, ә ай синең белән бергә бара.

Менә айны вак кына юка болытлар томалап ала. Мондый чакта Агыйдел өстендәге ай нурлары югала, су өсте моңсулана.

Тирә-яктан нинди тынлык! Шундый тыныч – теләсәң, үз йөрәгеңнең типкәнен дә ишетә аласың.(79 сүз.)

Грамматик бирем:

1. Кисәкчәләрнең астына сыз:
   1 вариант- бишенче җөмләдә;
   2 вариант- алтынчы җөмләдә.
2. Җөмләнең баш кисәкләрен билгелә:
   1 вариант- өченче җөмләдә;
   2 вариант- бишенче җөмләдә.

Укучыларның белем, осталык һәм күнекмәләрен язмача тикшерү һәм бәяләү

“5” - хаталар һәм төзәтүләр юк, эш пөхтә, ачык язылган. Язу каллиграфия таләпләренә туры килә (хәрефләрнең формалары дөрес, бертөрле биеклектә, хәрефләр арасында тигез ара). Каллиграфия нормаларыннан бер генә чигенеш яки бер төзәтү булырга мөмкин (төшеп калган хәрефне өстәү, төгәл язылмаган хәрефне төзәтү).
“4” - диктантта 2 орфографик, 1 пунктацион хата яисә 1 орфографик, 2 пунктацион хата. Эш пөхтә башкарылган, ләкин каллиграфия таләпләре үтәлмәгән. Шуңа өстәп, берәр “5” билгесендә күрсәтелгән төзәтүләр булырга мөмкин.
“3” - диктантта 3 тән 5 кә хәтле орфографик хата (3орфографик, 2 пунктацион яисә 5 орфографик һәм 1 пунктацион хата). Эш җиренә җиткереп башкарылмаган, каллиграфия нормаларыннан җитди тайпылышлар. Төрле характердагы төзәтүләр булырга мөмкин.
“2” - диктантта 6-7 орфографик хата. Эш тырышып башкарылмаган, каллиграфия нормалары үтәлмәгән.
Сүзлек диктантларын, конроль күчереп язуны бәяләү нормалары:
“5” – хатасыз эш
“4” - 1 хата, 1 төзәтү
“3” – 2 хата, 1 төзәтү
“2” – 3-4 хата яки 3 хата, 1-2 төзәтү

Диктант һәм күчереп язу өчен тәкъдим ителгән текстларның күләме

I чирек - 65 сүз
II чирек - 70 сүз
III чирек - 75 сүз
IV чирек - 80 сүз